

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพรตพิทยพยัต กรุงเทพฯ

**The Effects of Using a Guidance Activities Package to Reinforce the
Consciousness and Responsibility for Learning of Mathayom Suksa I
Students at Propittayapayat School in Bangkok Metropolis**

ชญญา บุญรักษ์ (Chanya Boonyarak) * นิธิพัฒน์ เมฆขจร (Nitipat Mekkhachorn) **

นลินี ณ นคร (Nalinee Na Nakorn) ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบผลการเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว (2) เปรียบเทียบผลการเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวและกลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดการให้ข้อเสนอแนะ และ (3) เพื่อเปรียบเทียบผลการเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนการทดลองกับในระยะติดตามผล

กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนพรตพิทยพยัต กรุงเทพฯ จำนวน 90 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่มจากนั้นจึงสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 45 คน กลุ่มทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน จำนวน 14 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที และกลุ่มควบคุมได้รับชุดการให้ข้อเสนอแนะ จำนวน 14 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที เช่นเดียวกัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ (1) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน (2) ชุดการให้ข้อเสนอแนะ (3) แบบวัดจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน (ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.99) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปร

ผลการวิจัยพบว่า (1) หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน นักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน นักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนสูงกว่าของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดการให้ข้อเสนอแนะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (3) หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน เป็นระยะเวลา 1 เดือนนักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ ชุดกิจกรรมแนะแนว จิตสำนึกต่อการเรียน ความรับผิดชอบต่อการเรียน

* นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช sansook_chanya@hotmail.com

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Nitipat.Mek@stou.ac.th

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Nalinee_na_nakorn@hotmail.com

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

Abstract

The purposes of this study were (1) to compare the effects of reinforcing consciousness and responsibility for learning of the experimental group students prior to and after using a guidance activities package; (2) to compare the effect of reinforcing consciousness and responsibility for learning of the experimental group students using the guidance activities package with that of the control group students using a set of provided information; and (3) to compare the pre-experiment effect of reinforcing consciousness and responsibility for learning of the experimental group students with their counterpart effect one month after completion of the experiment.

The subjects were 90 Mathayom Suksa I students of Protpittayapayat School in Bangkok Metropolis during the 2013 academic year, obtained by cluster sampling. Then they were randomly assigned into an experimental group and a control group each of which comprised 45 students. The experimental group students used a guidance activities package to reinforce the consciousness and responsibility for learning for 14 periods of 60 minutes each; while the control group students were provided with guidance information to study also for 14 periods of 60 minutes each. The employed research instruments were (1) a guidance activities package to reinforce consciousness and responsibility for learning; (2) a set of provided information; and (3) a scale to assess consciousness and responsibility for learning, developed by the researcher, with 0.99 reliability coefficient. The employed statistics for data analysis were the mean, standard deviation, and multivariate analysis of variance (MANOVA).

The research findings were that (1) after using the guidance activities package to reinforce consciousness and responsibility for learning, the scores on consciousness and responsibility for learning of the experimental group students were significantly higher than their pre-experiment counterpart scores at the .01 level; (2) the post-experiment scores on consciousness and responsibility for learning of the experimental group students who used the guidance activities package were significantly higher than the post-experiment counterpart scores of the control group students who used a set of provided information at the .01 level; and (3) one month after the end of the experiment, the scores on consciousness and responsibility for learning of the experimental group students were significantly higher than their pre-experiment counterpart scores at the .01 level.

Keywords: Guidance activities package, Consciousness to learning, Responsibility for learning

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

บทนำ

เมื่อพิจารณาถึงเยาวชนไทย ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต การพัฒนาศักยภาพของเยาวชนนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ด้วยสภาพสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะในยุคที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยี ส่งผลกระทบทางตรงและทางอ้อมต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ประกอบกับปัญหาสังคมมีความซับซ้อนรุนแรงขึ้น ดังนั้น เยาวชนควรได้รับการพัฒนาให้เป็นทรัพยากรคุณภาพ ดังแผนพัฒนาการแนะแนวฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ที่มุ่งพัฒนาบุคคลให้มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง ครอบครัว และประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ 2545: 2) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยเน้นให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือเป็นคนดี มีปัญญา และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ 2545: 3) ซึ่งลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้กับเยาวชนไทยก็ต่อเมื่อเยาวชนเหล่านั้นมีพื้นฐานที่สำคัญ คือความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง หรือนักเรียนต้องมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อตนเองด้านการเรียน

จิตสำนึก หรือความตระหนักรู้ต่อสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ ที่เกี่ยวกับความรู้สึกลึกซึ้งอันเกิดจากกระบวนการเรียนรู้และประสบการณ์ มีการประเมินค่าและเห็นความสำคัญต่อสิ่งนั้น หากบุคคลมีจิตสำนึกต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้ว ย่อมส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองจิตสำนึกนั้น ดังที่วราพร ศรีสุพรรณ (2534: 76) กล่าวว่า “จิตสำนึกเป็นจิตที่มีทั้งความตระหนัก (Awareness) และความรับผิดชอบ (Responsibility) ซึ่งการตระหนักในปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความรู้เกี่ยวกับความเป็นไปของเรื่องนั้นและบนพื้นฐานที่เกี่ยวกับขีดจำกัด นั่นคือการเรียนการสอนจะต้องมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนั้นตามความเป็นจริงและความรับผิดชอบต่อภาระทำอะไรอย่างใดอย่างหนึ่งหรือการปฏิบัติโดยความรับผิดชอบจะต้องอยู่บนพื้นฐานของการรับรู้ถึงความสำคัญของตนเองต่อสังคมและความเชื่อมั่นในอำนาจของตนเอง การเกิดจิตสำนึกจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนมุ่งให้ผู้เรียนรู้จักตนเองตามความเป็นจริง เข้าใจสังคมและเข้าใจบทบาทของตนเองต่อสังคม ซึ่งองค์ประกอบของจิตสำนึกจะต้องเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ รวมทั้งเข้าใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมด้วย”

ความรับผิดชอบต่อตนเองเป็นคุณลักษณะสำคัญที่นักเรียนควรได้รับการปลูกฝัง โดยเฉพาะความรับผิดชอบต่อตนเองในการเรียนซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาตนให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบในด้านอื่น ๆ ตามมา เช่น ความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียน หมายถึง “การที่นักเรียนศึกษาจนประสบความสำเร็จตามมุ่งหมายด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทน เข้าห้องเรียน และส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่นัดหมาย เมื่อมีปัญหาไม่เข้าใจในบทเรียนก็พยายามศึกษาค้นคว้า หรือซักถามอาจารย์ให้เข้าใจ เมื่อทำแบบฝึกหัดฝึกก็ยอมรับว่าทำผิดแล้วพยายามแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องด้วยตนเองอยู่เสมอ มีผลการเรียนผ่านทุกวิชาในทุกภาคเรียน” (กรมสามัญศึกษา 2529: 3) เช่นเดียวกับ นิรमित ชววรรณ (2534) กล่าวว่าความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียนคือ “ความเพียรพยายามในการศึกษาเพื่อให้ตนเองมีผลการเรียนดีขึ้น โดยการแสดงพฤติกรรมด้านการเรียนในทางที่พึงประสงค์ อันจะนำไปสู่

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

ความสำเร็จ เช่น การเข้าเรียนตรงเวลา การตั้งใจฟังครูสอน การติดตามบทเรียนที่ครูสอน การจดบันทึกเนื้อหาที่ครูสอน การถามครูในสิ่งที่สงสัย การทบทวนบทเรียนที่ครูสอนไปแล้ว การเตรียมศึกษาบทเรียนล่วงหน้า การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้ครบตามที่ครูสั่ง การเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนอย่างกระตือรือร้น เมื่อนักเรียนได้แสดงพฤติกรรมเหล่านี้สม่ำเสมอจึงถือว่าเป็นผู้มีความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน” การที่นักเรียนจะมีพฤติกรรมรับผิดชอบในการเรียนนั้น “ครูผู้สอน ครูแนะแนว และผู้บริหารโรงเรียนต้องช่วยกันส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีพฤติกรรมความรับผิดชอบในการเรียน นั่นคือให้นักเรียนเตรียมบทเรียนล่วงหน้า จัดหาวัสดุอุปกรณ์ครบ ส่งงานทันตามกำหนด เข้าห้องเรียนทันเวลา ใช้ความคิดติดตามบทเรียน ชักถามเมื่อสงสัย อ่านบทเรียนเมื่อมีเวลาว่าง ทำการบ้านด้วยตนเอง ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากเนื้อหาที่ได้เรียนมาแล้ว ตรวจงานและจัดทำงานต่าง ๆ ให้ทันกำหนดส่ง” (บุญส่ง ทันทานนท์ 2535: 13)

จากการศึกษาเรื่องความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียน ผู้วิจัยพบว่าความรับผิดชอบมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังเช่น งานวิจัยของของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2536) ที่ได้ศึกษางานวิจัยของของฟลาเฮอร์ตี้ และเรูทเซล จากการวิจัยลักษณะบุคลิกภาพของนักเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนสูง และนักเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนต่ำ ผลการวิจัยคือ ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงได้คะแนนบุคลิกภาพด้านความรับผิดชอบสูงกว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (Flaherty and Reutzel 1965: 409) นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมความรับผิดชอบในการเรียนสูง จะส่งผลดีต่อความสำเร็จด้านการศึกษาล่าเรียน ดังที่บุญส่ง ทันทานนท์ ทำวิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็นของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 10 แล้วพบว่า “พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากที่สุด คือ พฤติกรรมความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน และยังได้ศึกษาเชิงสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนพบว่า พฤติกรรมการเรียนที่มีความแตกต่างกันมากที่สุดระหว่างนักเรียนที่เรียนเก่งกับนักเรียนที่เรียนอ่อน คือ พฤติกรรมความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน” (บุญส่ง ทันทานนท์ 2535: 19)

แนวทางในการแก้ปัญหานักเรียนขาดจิตสำนึกและความรับผิดชอบในการเรียน ผู้วิจัยศึกษาการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนานักเรียนวัยรุ่น “โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นระดับที่ควรพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ มีความสามารถที่จะไปประกอบอาชีพเป็นพลเมืองที่ดีของชาติและมีความรู้พื้นฐานพอที่จะศึกษาต่อไปได้ เนื่องจาก นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นวัยที่จะเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นซึ่งเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญของชีวิต หากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นได้รับตัวอย่างหรือได้รับการเรียนรู้ที่เหมาะสมย่อมได้รับพื้นฐานเพื่อการเริ่มต้นความเป็นผู้ใหญ่ที่มีประสิทธิภาพ” (สุนทรียา ยอดไกรศรี 2547: 1) จากการศึกษาพบว่าชุดกิจกรรมแนะแนวเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสามารถช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ ดังผลการวิจัยของพัชรภรณ์ รักช่วย (2546: 67) ที่ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีผลต่อการพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีความรับผิดชอบในการเรียนสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการวิจัยของปราณี เชนบุญ (2546: 75) ที่ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความรู้และพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนสูงขึ้นหลังจากได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทาง

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4 The 4th STOU Graduate Research Conference

สถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังมีผลการวิจัยของ วารี ศิริเจริญ (2540: 91) ที่ทดลองใช้ชุดการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนระยองวิทยาคม จังหวัดระยอง พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมการรับผิดชอบสูงขึ้นในทุกด้าน

จากการสัมภาษณ์อาจารย์แนะแนว อาจารย์ประจำชั้น และอาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่างๆ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพรตพิทยพยัต เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ ถึงสาเหตุที่นักเรียนขาดจิตสำนึกและความรับผิดชอบในการเรียน และจากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนของผู้วิจัยเอง พบว่าสาเหตุสำคัญที่นักเรียนขาดจิตสำนึกและความรับผิดชอบเกิดจากการที่นักเรียนไม่ตั้งใจ ขาดเรียนบ่อย มาโรงเรียนสาย เข้าห้องเรียนช้า ทำงานไม่เสร็จ ไม่ส่งการบ้าน ไม่ติดตามงาน ไม่ติดต่ออาจารย์ผู้สอน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หากปล่อยไว้โดยไม่รีบแก้ไขให้ดีขึ้น ย่อมส่งผลเสียต่ออนาคตการเรียนรู้ของนักเรียนเหล่านี้ ดังเช่นหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2529: 3) กล่าวถึงผลเสียของการขาดความรับผิดชอบไว้ว่า “ผลเสียของการขาดความรับผิดชอบมีดังนี้ 1) ไม่ได้รับความไว้วางใจในการทำงานสำคัญใดๆ และมักได้รับคำตำหนิในการทำงาน 2) จะเป็นคนเฉื่อยชา ไม่สามารถแก้ไขอุปสรรคใด ๆ ได้ ต้องพึ่งผู้อื่นเสมอ กลายเป็นคนไม่มีความสามารถ และไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง 3) มักทำงานใดๆ ไม่บรรลุจุดมุ่งหมายได้ทันเวลา และ 4) ไม่ก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางสังคม ทำให้สังคมวุ่นวาย” ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรทางการศึกษา ถือเป็นหน้าที่ส่วนหนึ่งที่จะต้องช่วยกันปลูกฝังนักเรียนในโรงเรียนให้มีจิตสำนึกและความรับผิดชอบด้านการเรียน เพื่อลดปัญหาต่าง ๆ ให้น้อยลงหรืออาจจะหมดไปได้ และยังคงส่งผลให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน มีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพรตพิทยพยัต โดยมุ่งหวังผลเพื่อพัฒนานักเรียนให้เกิดการความมีระเบียบวินัย มีคุณธรรมจริยธรรมและความรับผิดชอบ สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนได้เหมาะสมกับการเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา นำไปสู่การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข และยังสามารถประโยชน์ให้แก่สังคมโดยการเป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพและมีคุณค่า ตลอดจนสามารถพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เปรียบเทียบผลการเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว
2. เปรียบเทียบผลการเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวและกลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดการให้ข้อสนเทศ
3. เพื่อเปรียบเทียบผลการเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนการทดลองกับระยะติดตามผล

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4 The 4th STOU Graduate Research Conference

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนพรตพิทยพยัต เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ จำนวน 12 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 45 คน รวมประชากร 540 คน กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนพรตพิทยพยัต เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ จำนวน 90 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 2 ห้องเรียน จากนั้นสุ่ม (Random Assignment) เข้ากลุ่มวิจัยคือกลุ่มทดลองจำนวน 45 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แบบวัดจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “แบบสอบถามสิ่งที่ข้าพเจ้าทำ” ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง 2) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวจำนวน 14 กิจกรรม ใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลอง 45 คน 3) ชุดการให้ข้อเสนอแนะเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียน เป็นกิจกรรมแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคมสำหรับนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น ประกอบด้วยกิจกรรมจำนวน 14 กิจกรรม ใช้กับนักเรียนกลุ่มควบคุม 45 คน การวิเคราะห์ข้อมูลเรียงตามลำดับ ดังนี้คือ (1) วิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ (2) วิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปร (Multivariate Analysis of Variance: MANOVA) เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	การทดลอง	$\bar{X}$	S.D.
กลุ่มทดลอง	ก่อนการทดลอง	จิตสำนึก	51.58
		ความรับผิดชอบ	49.09
	หลังการทดลอง	จิตสำนึก	77.24
		ความรับผิดชอบ	75.52
กลุ่มควบคุม	ก่อนการทดลอง	จิตสำนึก	50.98
		ความรับผิดชอบ	48.71
	หลังการทดลอง	จิตสำนึก	60.67
		ความรับผิดชอบ	59.69

n = 45

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

จากตารางที่ 1 นักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนจิตสำนึก 51.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.95 และค่าเฉลี่ยของคะแนนความรับผิดชอบ 49.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.57 หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนจิตสำนึก 77.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 11.52 และค่าเฉลี่ยของคะแนนความรับผิดชอบ 75.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 11.32

นักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนจิตสำนึก 50.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.55 และค่าเฉลี่ยของคะแนนความรับผิดชอบ 48.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.40 หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนจิตสำนึก 60.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 9.57 และค่าเฉลี่ยของคะแนนความรับผิดชอบ 59.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 9.54

ตารางที่ 2 การทดสอบความเหมือนของค่าเมตริกซ์ความแปรปรวนร่วมระหว่าง “จิตสำนึก” และ “ความรับผิดชอบ” ต่อการเรียนรู้ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

รายการ	Box's M	F	df1	df2	p
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	9.296	3.022	3	1394000	.028

จากตารางที่ 2 พบว่า Box's M เท่ากับ 9.296 ค่า p เท่ากับ .028 ซึ่งมีความมากกว่า .01 แสดงว่าเมตริกซ์ความแปรปรวนร่วมของประชากรไม่เท่ากัน ซึ่งขัดแย้งกับเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ที่ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยจึงมีข้อจำกัด

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้าน “จิตสำนึก” และ “ความรับผิดชอบ” ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

Effect	Wilk's Λ	F	p
Group	.268	1.188E2 ^a	.000

Group คือ “กลุ่มทดลอง” และ “กลุ่มควบคุม”

a = exact statistic

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว และกลุ่มควบคุมที่ใช้ข้อสนเทศ เป็นอิสระต่อกัน ด้าน “จิตสำนึก” และ “ความรับผิดชอบ” ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยที่สถิติ Wilk's Λ เท่ากับ .268 และมีค่า p เท่ากับ .000

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวของ “จิตสำนึก” และ “ความรับผิดชอบ” ของกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนว และกลุ่มควบคุมที่ได้รับข้อเสนอแนะ ภายหลังการทดลอง

S.O.V	D.V.	SS	df	MS	F	p
Corrected Model	จิตสำนึก	6183.511 ^a	1	6183.511	219.742	.000
	ความรับผิดชอบ	5632.711 ^b	1	5632.711	118.050	.000
Intercept	จิตสำนึก	427938.178	1	427938.178	15210	.000
	ความรับผิดชอบ	411278.400	1	411278.400	8620	.000
Group	จิตสำนึก	6183.511	1	6183.511	219.742	.000
	ความรับผิดชอบ	5632.711	1	5632.711	118.050	.000
Error	จิตสำนึก	2476.311	88	28.140		
	ความรับผิดชอบ	4198.889	88	47.715		
Total	จิตสำนึก	436598.000	90			
	ความรับผิดชอบ	421110.000	90			
Corrected Total	จิตสำนึก	8659.822	89			
	ความรับผิดชอบ	9831.600	89			

a. R Squared = .714 (Adjusted R Squared = .711)

b. R Squared = .573 (Adjusted R Squared = .568)

จากตารางที่ 4 พบว่าภายหลังการทดลอง “จิตสำนึก” ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนว และกลุ่มควบคุมที่ได้รับข้อเสนอแนะ มีจิตสำนึกแตกต่างกัน โดย มีค่า p เท่ากับ .000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .01 แสดงว่าจิตสำนึกของนักเรียนมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

นอกจากนี้ยังพบว่า “ความรับผิดชอบ” ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนว และกลุ่มควบคุมที่ได้รับข้อเสนอแนะ มีความรับผิดชอบแตกต่างกัน โดย มีค่า p เท่ากับ .000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .01 แสดงว่าความรับผิดชอบของนักเรียนมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ผลการวิจัย

ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน พบว่า (1) นักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) นักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดการให้ข้อเสนอแนะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (3) ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4 The 4th STOU Graduate Research Conference

รับผิดชอบต่อการเรียน เป็นระยะเวลา 1 เดือน นักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้สรุปผลได้ว่า (1) หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน นักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (2) หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน นักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดการให้ข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ (3) หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน เป็นเวลา 1 เดือน นักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน นักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่านักเรียนที่ใช้กิจกรรมแนะแนวมีคะแนนจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะก่อนการใช้กิจกรรมแนะแนว นักเรียนกลุ่มทดลองยังมีพื้นฐานทางด้านจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนค่อนข้างน้อย เป็นผลสืบเนื่องมาจากปัจจัยทางสภาพแวดล้อม ปัจจัยลักษณะบุคคล ปัจจัยภายในตัวนักเรียน และปัจจัยด้านนโยบายของทางโรงเรียน ส่งผลให้นักเรียนขาดความรู้และแรงกระตุ้นในเรื่องของจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน เช่น เมื่อเจอสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจ เมื่อประสบปัญหาระหว่างการเรียน เมื่อต้องแก้ไขปัญหาทางบ้าน ฯลฯ มีผลทำให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมและแก้ปัญหาในทางที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อชีวิตและทรัพย์สิน หลังจากได้รับการเรียนรู้จากการร่วมทำกิจกรรม ซึ่งนักเรียนได้ให้ความสนใจ และตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมแต่ละขั้นตอนตลอด 14 กิจกรรมเป็นอย่างดี มีความชื่นชอบ สนุกสนานกับกิจกรรมแนะแนวที่มีรูปแบบหลากหลาย จึงทำให้ไม่รู้สึกเบื่อหน่าย กระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้มากยิ่งขึ้น จากการสังเกตพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจกับกิจกรรมแนะแนว นักเรียนชื่นชอบในงาน สื่อ และอุปกรณ์ต่าง ๆ เนื่องจากมีรูปแบบที่น่าสนใจ เนื้อหาของกิจกรรมแนะแนวนั้นการเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน ตลอดจนช่วยฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ของนักเรียนได้อย่างครอบคลุม นอกจากนี้ชุดกิจกรรมแนะแนวยังมีภาพประกอบการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนเข้าใจกิจกรรมได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542: 15-16) มาตราที่ 24 ที่กล่าวว่า “การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ส่งเสริมให้ผู้สอนจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้” ทั้งนี้พบว่ากิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีส่วนช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้นักเรียนได้มี

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

ส่วนร่วมลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลายด้วยตนเอง การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันเป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม ซึ่งชุดกิจกรรมแนะแนวมีขั้นตอนกิจกรรมตามที่ สมร ทองดี และปราณี रामสูตร (2545: 48) กล่าวไว้ว่า “ขั้นตอนของกิจกรรมแนะแนวที่จัดในชั้นเรียนควรประกอบด้วย ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม ขั้นดำเนินกิจกรรม ขั้นสรุป และขั้นประเมินผล” มุ่งให้ประสบการณ์ตรงกับนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองโดยใช้เทคนิค กรณีตัวอย่าง การอ้างอิงเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งผู้วิจัยนำมาคิดแปลงและใช้เป็นตัวอย่างให้นักเรียนกลุ่มทดลองได้ศึกษา ร่วมกันวิเคราะห์และอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น อีกทั้งการนำเอากรณีหลากหลายที่ใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันมาจัดกิจกรรม ทำให้กิจกรรมที่ได้มีลักษณะใกล้เคียงกับความจริง ช่วยนักเรียนให้เกิดความเข้าใจเนื้อหายิ่งขึ้น ส่วนบทบาทสมมติ ผู้วิจัยใช้เหตุการณ์สมมติที่มีการกำหนดบทบาทให้นักเรียนได้แสดงออกตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์ ความรู้สึกลึกซึ้งของตนเองเป็นหลัก ได้ใช้ความคิดวิเคราะห์ และเปรียบเทียบพฤติกรรมของตนเองกับพฤติกรรมการแสดง ทำให้บรรยากาศในการดำเนินกิจกรรมเต็มไปด้วยความราบรื่น สนุกสนาน น่าสนใจ เพราะเทคนิคเหล่านี้เอื้อให้นักเรียนได้แสดงออก และยังมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในกลุ่มสมาชิก จึงมีความกระตือรือร้นอยากเข้าร่วมกิจกรรม มีความสนิทสนม กันเคย กล่าวพูด กล่าวถาม อีกทั้งได้ช่วยเหลือกันมากขึ้น โดยเฉพาะในด้านการเรียน

ผลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของกาญจนา จานาพิระกนิษฐ (2550: 45-46) ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวไตรสิกขา เพื่อพัฒนาความกตัญญูคุณเดวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2 จังหวัดเชียงราย พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวไตรสิกขา มีความกตัญญูคุณเดวที่สูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวไตรสิกขา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลงานวิจัยของ วรจักร ไตรทิพย์ (2552: 64) ที่ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานประโยชน์ต่อส่วนรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านถนน (ประสมทรัพย์ประชาคุณ 1) จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่ากลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานประโยชน์ต่อส่วนรวม มีพฤติกรรมการทำงานประโยชน์ต่อส่วนรวมสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานประโยชน์ต่อส่วนรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อีกทั้งสอดคล้องกับ ปวีณานิยมธรรม (2552: 79) ที่ศึกษาเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระแม่มีศรีสาทร กรุงเทพฯ พบว่ากลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเป็นผู้นำมีพฤติกรรมเป็นผู้นำสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเป็นผู้นำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งเป็นเครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลาย ๆ กิจกรรมที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนา ป้องกัน หรือแก้ไขปัญหาดัง ๆ ของผู้รับบริการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ตามขอบข่ายของงานแนะแนวด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม หากดำเนินการสร้างได้ตรงตามจุดประสงค์ที่ต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือเพื่อการพัฒนาพฤติกรรมของผู้รับบริการ อีกทั้งต้องสอดคล้องกับเพศ วัย ระดับการศึกษาของผู้รับบริการด้วยแล้วนั้น ชุดกิจกรรมแนะแนวจะถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพและมีประโยชน์

2. ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน นักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดการให้ข้อสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนน

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

จิตสำนึกและความรับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มควบคุม ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนในกลุ่มทดลองได้รับชุดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งเป็นเครื่องมือทางการแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ เช่น เกม การอภิปราย กรณีตัวอย่าง ตลอดจนการใช้สื่อและอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับเนื้อหา ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้รับข้อมูลหลากหลาย ประกอบกับประสบการณ์เดิมที่นักเรียนมีอยู่ กระตุ้นให้พยายามค้นหาตัวตนโดยการสำรวจวิเคราะห์ตนเองทั้งในด้านอารมณ์ ความรู้สึก บุคลิกภาพ ค่านิยม ความสนใจ รวมถึงทักษะที่มีอยู่ภายในตน ทำให้ได้รู้จักและเข้าใจตนเองได้ทอ่งแท้จริงขึ้น เหล่านี้ต้องอาศัยระยะเวลาในการฝึกฝนจึงจะส่งผลให้เกิดจิตสำนึกและความรับผิดชอบ ดังที่ Good (1973) กล่าวว่าไว้ว่า “ความรับผิดชอบเป็นหน้าที่ที่บุคคลแต่ละคนครองอยู่ ซึ่งบุคคลจะรับไว้ว่าเป็นงานทั่วไปที่ได้รับมอบหมาย หรืองานในหน้าที่ที่จะต้องทำให้บรรลุความสำเร็จ ความถูกต้องมีประสิทธิภาพ และมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทำอย่างเต็มความสามารถ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ยอมรับทั้งข้อผิดพลาดและความสำเร็จ สามารถเชื่อถือได้ในการปฏิบัติหน้าที่” และสอดคล้องกับ Browne (1958) ได้กล่าวถึงบุคคลที่มีความรับผิดชอบไว้ว่า “สามารถให้ความไว้วางใจได้ มีความวิริริไม่ทอดยอต่ออุปสรรค ทำงานแข่งขัน มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความปรารถนาที่จะทำงานให้ดีกว่าเดิม” ผลการทดลองนี้พบว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สามารถพัฒนาตนเองไปในทางที่ดีขึ้น แตกต่างกับนักเรียนกลุ่มควบคุมซึ่งใช้ชุดการให้ข้อเสนอแนะที่จัดกิจกรรมแนะแนวโดยการบรรยายเป็นหลัก เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านครูผู้สอนเป็นผู้บรรยาย เปิดโอกาสให้มีการซักถามเพียงเล็กน้อย มีเทคนิค ขั้นตอน วิธีการไม่หลากหลายเท่ากลุ่มทดลอง แม้เวลาผ่านไปกลุ่มควบคุมยังคงไม่ได้รับการเรียนรู้เกี่ยวกับจิตสำนึกและความรับผิดชอบด้านการเรียนมากนัก ทำให้ขาดโอกาสในการศึกษา ค้นคว้า สำรวจวิเคราะห์ตนเองด้านต่าง ๆ ไม่ได้รับประสบการณ์ดังกล่าวกลุ่มทดลองจึงเป็นเหตุผลที่ทำให้คะแนนจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่ำกว่า เมื่อเปรียบเทียบจึงพบว่า จิตสำนึกและความรับผิดชอบของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม จากการสังเกตของผู้วิจัย หลังจากทำการทดลองพบความแตกต่างของนักเรียนทั้งสองกลุ่มคือ กลุ่มควบคุมที่ใช้ชุดการให้ข้อเสนอแนะโดยการบรรยายนั้น จะมีความกระตือรือร้นต่อการเรียนในระยะแรก แต่พอระยะต่อมานักเรียนจะมีความกระตือรือร้นลดลง แม้ว่าเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้งก็ตาม ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน ที่พบว่าในระยะแรกนั้น นักเรียนบางคนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่แสดงพฤติกรรม แต่เมื่อได้สร้างความคุ้นเคยเป็นกันเองภายในกลุ่มโดยการกระตุ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจ กล้าแสดงออกและมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น อีกทั้งร่วมแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ เกิดบรรยากาศสนุกสนานนำไปสู่ความร่วมมือปฏิบัติกิจกรรมเป็นอย่างดี แสดงให้เห็นว่าการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวในกลุ่มทดลองทำให้นักเรียนมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อตนเองสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้ใช้ชุดการให้ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ราตรี ประทุมพันธ์ (2551: 62) ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองไร่ จังหวัดยโสธร พบว่าหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวนักเรียนกลุ่มทดลองมีความขยันหมั่นเพียรสูงกว่าและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนดีขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการให้ข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของ อูมาพร สงสุวรรณ (2551: 43) ที่ศึกษาเรื่องผลของชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจิตรลดา พบว่าภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวนักเรียนกลุ่ม

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

ทดลองมีความมีวินัยในตนเองดีขึ้นมากกว่านักเรียนที่ได้รับการให้ข้อเสนออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อีกทั้งงานวิจัยของ พรพิชญ์ วิชากุลภักดิ์ (2553: 110) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธิดาแม่พระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี การวิจัยพบว่า ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ นักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกสาธารณะสูงขึ้นกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้ข้อเสนอแนะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนเป็นระยะเวลา 1 เดือน นักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าในระยะติดตามผลนักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบสูงกว่าก่อนการทดลอง ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในการทำกิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยครอบคลุมทั้งด้านองค์ความรู้และกระบวนการที่ส่งเสริมกระตุ้นนักเรียนกลุ่มทดลองให้รู้จักและเข้าใจตนเองตามความเป็นจริง ซึ่งประกอบด้วยการให้ข้อมูลความรู้ สร้างความเข้าใจ เพื่อเป็นแนวทางในปรับเปลี่ยนคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อตนเอง ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิค วิธีการหลากหลาย เช่น เกม การอภิปราย เน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง กระตุ้นให้มีความพยายามแก้ไขปัญหาตามสภาพและความต้องการให้สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ในลักษณะของการร่วมกิจกรรมกลุ่ม อันจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการพัฒนาดังที่ ของค์ ทอดด์ และเบอร์ตัน กล่าวไว้ว่า “การสอนแบบให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง จะช่วยให้ผู้ฝึกหัดของนักเรียนเพิ่มได้มากกว่าวิธีสอนในชั้นเรียน” สามารถค้นหา สำรวจ และวิเคราะห์ตนเองจนรู้จักและเข้าใจตนเองได้อย่างลึกซึ้งในทุก ๆ ด้าน จึงส่งผลให้นักเรียนกลุ่มทดลองเกิดจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อตนเอง ซึ่งเป็นจิตสำนึกและความรับผิดชอบที่มีความคงทนจนถึงระยะติดตามผล แม้ระยะเวลาจะผ่านไปถึง 4 สัปดาห์ นั่นคือผลจากการได้รับข้อมูลที่ถูกต้องเหมาะสม มีเทคนิควิธีการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้คะแนนจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองในระยะติดตามผลสูงกว่าก่อนการทดลอง จากผลการทดลองในระยะก่อนการทดลองนักเรียนที่ยัง “ไม่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวขาดข้อมูลความรู้เกี่ยวกับอารมณ์ ความรู้สึก บุคลิกภาพ ค่านิยม ความสนใจ ทักษะต่าง ๆ อีกทั้งประสบการณ์ที่ได้รับในการร่วมกิจกรรมแนะแนว เช่น การได้สำรวจและวิเคราะห์ตนเอง ทำให้คะแนนก่อนการทดลองต่ำกว่าระยะติดตามผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะรัตน์ ศรีสมบัติ (2533, บทคัดย่อ) ที่พบว่าชุดการแนะแนวสามารถพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยได้ และสามารถทำให้พฤติกรรมดังกล่าวยังคงอยู่หลังจากสิ้นสุดการทดลองแล้วจนถึงระยะติดตามผล และยังสอดคล้องกับ วรดา โกโกล (2545: 66) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมแนะแนวอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่าคะแนนความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมแนะแนวอาชีพในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของมยุรี วิสูตราศัย (2547: 73) ที่ศึกษาเรื่องผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่านักเรียนที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวมีการตระหนักรู้ในตนเองในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4 The 4th STOU Graduate Research Conference

จากเหตุผลดังกล่าว จึงสรุปได้ว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความคงทนของพฤติกรรมด้านจิตสำนึกและความรับผิดชอบ หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน ในระยะติดตามผลเป็นเวลา 1 เดือน สูงกว่าก่อนการทดลอง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่พบ มีข้อเสนอแนะในการนำชุดกิจกรรมแนะแนวไปใช้ ดังนี้

1. การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว หากนักเรียนยังไม่กล้าแสดงออกในช่วงแรก ผู้สอนควรให้การช่วยเหลือโดยฝึกให้แสดงความคิดเห็นและมีความเชื่อมั่นในตนเอง ด้วยการใช้คำถามที่ไม่ยาวและยากเกินไป ให้นักเรียนมีอิสระในการตอบ มีการชมเชย สนับสนุนให้โอกาสตอบคำถามโดยไม่วิพากษ์วิจารณ์ว่าถูกหรือผิด
2. ผู้สอนควรเน้นให้นักเรียนได้ดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการให้ครบทั้ง 4 ขั้นตอน เนื่องจากทุกขั้นตอนมีความสำคัญที่จะช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้สามารถยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนวิธีการนำเสนอได้ตลอดเวลา อีกทั้งควรมีการวัดและประเมินผลทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน
3. นักแนะแนวที่จะนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนไปใช้นั้น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดควรมีการศึกษาคู่มือ วิธีการใช้ และรายละเอียดของแต่ละกิจกรรมให้ชัดเจนและเข้าใจ รวมทั้งควรเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อมก่อนการใช้ชุดกิจกรรม

จากผลการวิจัยที่พบ มีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการนำสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในชุดกิจกรรม เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน โปรแกรมนำเสนอบทเรียน การ์ตูนแอนิเมชัน การสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต วิดีโอซีดีที่เป็นสื่อการเรียนการสอนรูปแบบต่างๆ ฯลฯ ให้เหมาะสมกับลักษณะและสภาพของผู้เรียน
2. ควรมีการศึกษาค้นคว้าผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน เพื่อพัฒนาทักษะและเพิ่มพูนจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ เช่น ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นต้น
3. ควรมีการพัฒนาเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจกรรมในลักษณะที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียน สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำประโยชน์ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม เพื่อศึกษาความคงทนของจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียนหลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง ไปแล้วในระยะเวลาต่าง ๆ เช่น 3 เดือน 6 เดือน เป็นต้น
4. ควรมีการศึกษาค้นคว้าผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการเรียน โดยแยกออกเป็นองค์ประกอบในแต่ละสถานการณ์ แล้วนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกัน

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *แผนพัฒนาการแนะแนวในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ลาดพร้าว.
- กรมสามัญศึกษา. (2529). *การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา: ชุดการสอนการปลูกฝังและสร้างค่านิยมพื้นฐาน: ความรับผิดชอบ เล่มที่ 4*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ลาดพร้าว.
- กาญจนา จินาภิระกัญญ์. (2550). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวไตรสิกขา เพื่อพัฒนาความกตัญญู กตเวทีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2 จังหวัดเชียงราย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- นิรมิต ชวระนอง. (2534). *แนวการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการใฝ่เรียนใฝ่รู้ สุขกายสุขใจและการคิดสร้างอาชีพ*. รายงานสรุปผลการฝึกอบรมครู (อัดสำเนา)
- บุญส่ง ทันทานนท์. (2535). การศึกษาลักษณะนิสัยและเจตคติในการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. ม.ป.ท.
- ปราณี เดชบุญ. (2546). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ปวีณา นิยมธรรม. (2552). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระแม่มีรียาสาทร กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ปิยะรัตน์ ศรีสมบัติ. (2533). ผลการใช้ชุดแนะแนวที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนบ้านแก่งไกรสงพวงสังเคราะห์ จังหวัดอุดรธานี. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพมหานคร.
- พรพิชญ์ วิริยากุลภัทร์. (2553). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธิดาแม่พระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- พัชรภรณ์ รักช่วย. (2546). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการพัฒนาความรับผิดชอบ ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- มยุรี วิสูตราศัย. (2547). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ราตรี ประชุมพันธ์. (2551). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองไร่ จังหวัดยโสธร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

- วรจักร ไตรทิพย์. (2552). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำประโยชน์ต่อส่วนรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านถนน (ประสมทรัพย์ประชาชนกุล 1) จังหวัดบุรีรัมย์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- วราพร ศรีสุพรรณ. (2534). สิ่งแวดล้อมศึกษา สารความรู้และกลวิธีเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์. นครปฐม: โครงการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วรดา โกโค. (2545). ผลของการใช้โปรแกรมแนะแนวอาชีพที่มีต่อความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีราชา จังหวัดชลบุรี. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สมร ทองดี และปารณี รามสูตร. (2545). แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว*. (หน่วยที่ 9). นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุนทรีชา ยอดไกรศรี. (2547). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดอุดรธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- อุมาพร สงสุวรรณ. (2551). ผลของชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจิตรลดา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- Browne, C.C. and Cohn, T.S. (1958). *The Study of Leadership*. Illinois: The Interstate Printer and Publisher, Inc.
- Flaherty, R.M., & Reutzel, E. (1965). Personality Traits of High and Low Achievers in College. *The Journal of Educational Research*.
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw-Hill Book.